

Het leven in Lonneker

Een onderzoek naar de leefbaarheid in het dorp Lonneker

Martijn van de Wal

27-9-2011

Bestuurskunde

Universiteit Twente

Begeleiders

Dr. Oosterwijk (Universiteit Twente)

Dr. Van der Kaap (Universiteit Twente)

Dhr. Purmer (Gemeente Enschede)

Dhr. Roeloffzen (Dorpsraad Lonneker)

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 Introductie	5
1.1 Methodologie	6
1.2 Relevantie	6
1.3 Leeswijzer	7
Hoofdstuk 2 Literatuurstudie	8
2.1 Conceptualisering van leefbaarheid	8
2.2 Leefbaarheid in perspectief	9
2.3 Veronderstelde en kennelijke leefbaarheid	11
2.4 Eigen definitie en domeinen	14
Hoofdstuk 3 Analyse	17
3.1 Algemene resultaten	17
3.2 Fysieke en sociale leefbaarheid	19
3.3 Resultaten per sociaal maatschappelijk kenmerk	21
Hoofdstuk 4 Conclusie en discussie	26
4.1 Conclusie	26
4.2 Discussie	26
Literatuurlijst	28
Bijlagen	29

Voorwoord

In het kader van mijn bachelorscriptie heb ik in april 2010 contact gezocht met de Gemeente Enschede voor een opdracht. Hier werd positief op gereageerd en voor u ligt het onderzoek wat in samenwerking met de universiteit Twente, de gemeente Enschede en de dorpsraad Lonneker tot stand is gekomen. Ik wil deze ruimte graag benutten om een aantal personen te bedanken. Allereerst mijn begeleiders vanuit de universiteit Twente; de heer Oosterwijk en de heer van der Kaap. Zij hebben een groot aandeel gehad in het opzetten en uitvoeren van het onderzoek, vooral de kritische blik op mijn werk heeft ervoor gezorgd dat het stuk beter leesbaar en meer gestructureerd werd. Daarnaast mijn begeleider vanuit de gemeente Enschede; de heer Purmer voor de opbouwende kritiek en een hoge mate van professionaliteit. Als laatste de heer Roeloffzen; mijn begeleider vanuit de dorpsraad. Zijn scherpe inzicht in bepaalde vraagstellingen en kennis van de lokale omgeving hebben het mogelijk gemaakt een leefbaarheidsonderzoek uit te kunnen voeren in een lokale setting. Daarnaast wil ik natuurlijk mijn naasten bedanken voor de onvoorwaardelijke steun die zij mij hebben gegeven bij elke keuze die ik heb gemaakt. Dan rest mij nog te zeggen dat ik hoop dat u als lezer dit onderzoeksverslag met veel genoegen leest.

Samenvatting

De gemeente Enschede en de dorpsraad Lonneker willen de leefbaarheid in Lonneker in kaart brengen om eventuele wijzigingen in het leefbaarheidsbeleid door te voeren. In dit onderzoek is de leefbaarheid van Lonneker onderzocht met behulp van een enquête en is er gekeken of de leefbaarheid verbeterd kan worden.

In de theorie wordt leefbaarheid opgedeeld in drie verschillende pijlers. De eerste pijler omvat de fysieke omgeving. Hierbij kan gedacht worden aan de kwaliteit van woningen. De tweede pijler bestaat uit voorzieningen die aanwezig zijn, zoals scholen en een dorpshuis. De laatste pijler is de pijler sociaal gedrag en heeft betrekking op de wijze waarop mensen omgaan met de omgeving. Met deze drie pijlers is er gekeken naar de gegevens die uit de enquête zijn verkregen.

Uit deze gegevens is gebleken dat de indeling van de leefbaarheid in drie pijlers aangepast moest worden. Er bleken maar twee soorten leefbaarheid te zijn, de fysieke leefbaarheid en de sociale leefbaarheid. Uit de enquête kwam naar voren dat het over het algemeen erg goed gaat met de leefbaarheid in Lonneker. De fysieke leefbaarheid werd gemiddeld met een 7,5 gewaardeerd, en de sociale leefbaarheid scoort gemiddeld een 6,8.

Om verbeterpunten te verkrijgen is gekeken of de leefbaarheid voor alle bevolkingsgroepen voldoende is. Om die reden is de onderzoekspopulatie opgedeeld in verschillende subgroepen op basis van sociaal maatschappelijke kenmerken. Uit de analyse is gebleken dat de subgroepen afzonderlijk niet veel van de gemiddelde scores afwijken en dat de leefbaarheidsbeleving voor elke subgroep met minimaal een voldoende wordt beoordeeld.

In dit onderzoek is de conclusie getrokken dat de gemeente Enschede en de dorpsraad Lonneker het huidige leefbaarheidsbeleid voort moeten zetten. Zo blijft Lonneker een prettig dorp om in te wonen en te leven.

1. Introductie

Wanneer er over leefbaarheid wordt gesproken heeft iedereen wel een idee wat ermee bedoeld wordt. Toch blijkt dat betekenissen kunnen verschillen. Een buurt kan bijvoorbeeld leefbaar worden gevonden door de aanwezigheid van speelvoorzieningen of een buurthuis. Het is echter ook mogelijk dat een hoog criminaliteitscijfer of een onveilige verkeerssituatie de leefbaarheid nadelig beïnvloedt. Uit de voorgaande voorbeelden blijkt dat het begrip leefbaarheid verschillende kanten heeft. Welke van deze kanten benadrukt wordt, is afhankelijk van de persoonlijke voorkeur. Men kan zich voorstellen dat een moeder met kinderen de aanwezigheid van speelvoorzieningen waarschijnlijk belangrijker zal vinden dan een alleenstaande gepensioneerde man. Hieruit blijkt dat de leefbaarheid te maken heeft met het aanbod van voorzieningen voor de bewoners. Daarnaast kunnen deze voorzieningen door verschillende bewoners anders worden gewaardeerd. Wanneer beleid wordt gemaakt om de leefbaarheid van een buurt te kunnen verbeteren, kan dit voor problemen zorgen. Men moet er immers voor zorgen dat de leefbaarheidsvoorzieningen aansluiten bij de wensen van alle bewoners. Daarnaast valt lastig in te schatten hoe bepaalde leefbaarheidsvoorzieningen worden gewaardeerd. Een goed bedoelde inspanning van een gemeente, zoals het vernieuwen van het dorpsplein, kan bijvoorbeeld verkeerd uitpakken wanneer het door de bewoners als een onpersoonlijk plein wordt ervaren. Hierdoor is het voor gemeenten niet altijd duidelijk wat het effect is van beleid dat gericht is op de leefbaarheid.

De gemeente Enschede voert beleid om de leefbaarheid van de inwoners van Lonneker te verbeteren. Dit beleid richt zich voornamelijk op de aanwezigheid van voorzieningen in het dorp. De gemeente heeft echter weinig kennis over de waardering van deze leefbaarheid, maar heeft de wens te weten hoe de leefbaarheid in Lonneker wordt beoordeeld. Daarnaast is zij geïnteresseerd in eventuele verbeteringen die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid in het dorp. Dit onderzoek zal zich hierop richten, wat resulteert in de volgende hoofdvraag:

Wat is de stand van de leefbaarheid op dit moment en hoe kan de leefbaarheid worden verbeterd in Lonneker?

Om deze hoofdvraag enigszins hanteerbaar te maken zijn de volgende deelvragen opgesteld.

1. *Wat houdt het begrip leefbaarheid in?*
2. *Hoe kan de leefbaarheid worden gemeten?*
3. *Wat is de stand van de leefbaarheid op dit moment in Lonneker?*
4. *Is er een verschil in de leefbaarheid tussen verschillende groepen bewoners binnen de wijk Lonneker?*

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Enschede in samenwerking met de dorpsraad van Lonneker.

1.1 Methodologie

De gemeente heeft de voorkeur om een zo groot mogelijke steekproef te onderzoeken zodat de mening van een groot aantal inwoners in Lonneker, dat in totaal 1770 inwoners kent, meegenomen kan worden in het onderzoek. Er is om die reden gekozen voor een enquête als onderzoeksmethode (*bijlage 1*). Hiermee is het mogelijk de kenmerken van een grote populatie te meten (Babbie, 2007).

De enquête is afgeleid van het onderzoek dat SCOOP (2009) heeft verricht in Zeeland. Het betreft een vragenlijst van 53 vragen waarmee de leefbaarheid in Lonneker kan worden gemeten. De enquêtes zijn door de Gemeente Enschede verstuurd via het dorpsblad “Op en Um Böld” in Lonneker. Op deze wijze is het verspreidingsgebied van de enquête afgebakend. De enquête kon zowel schriftelijk als digitaal worden ingevuld, wat er over het algemeen toe leidt dat een hogere respons wordt verkregen (Babbie, 2007).

Er is per woonadres een enquête verspreidt. In de begeleidende brief is aan diegene die het eerste jarig is gevraagd de enquête in te vullen, mits deze persoon 18 jaar of ouder is. Hierdoor is de selectie van de onderzoekseenheden volledig gerandomiseerd. Deze manier van selecteren is echter niet probleemloos. Voor een eenpersoonshuishouden is er vanzelfsprekend een kans van honderd procent dat deze persoon als eerste jarig is en de enquête invult, terwijl ieder persoon in een vierpersoonshuishouden hiervoor een kans van vijftientwintig procent heeft. Het gevolg zou kunnen zijn dat bepaalde deelpopulaties in de enquête oververtegenwoordigd zijn.

In totaal zijn er 1200 enquêtes verstuurd in augustus 2010, aangezien tegen deze tijd de meeste mensen terug waren van vakantie.

1.2 Relevantie

Dit onderzoek dient in de eerste plaats een maatschappelijke relevantie. Getracht wordt de leefbaarheid van Lonneker in kaart te brengen en vervolgens de lacunes in het leefbaarheidsaanbod op te sporen. Het onderzoek betreft het afsluitende deel van een reeks onderzoeken die al in Lonneker zijn uitgevoerd (Gemeente Enschede & LIVIO, 2008; Gemeente Enschede & Stichting dorpsraad Lonneker, 2009). Uit het onderzoek worden conclusies getrokken die een onderdeel gaan vormen voor de sociale agenda van de gemeente Enschede voor de komende vier jaar.

Daarnaast bestaat er ook een wetenschappelijke relevantie van het onderzoek. In het onderzoek wordt getracht het begrip leefbaarheid helder en transparant in kaart te brengen en af te bakenen. Hiermee wordt een wetenschappelijke betekenis aan het begrip gegeven.

Als laatste is er ook een persoonlijke relevantie, dit onderzoek is namelijk het afsluitend onderzoek voor mijn bachelor Bestuurskunde aan de Universiteit Twente. Verder is het onderzoek een toets evenals een leertraject om met alle facetten van het wetenschappelijk onderzoek in aanraking te komen en wetenschappelijk onderzoek op basaal niveau zelf uit te voeren.

1.3 Leeswijzer

Dit onderzoeksverslag is ingedeeld in een aantal hoofdstukken. In hoofdstuk twee zal de literatuurstudie aan bod komen. Hierin wordt het begrip leefbaarheid uiteengezet en wordt het begrip meetbaar gemaakt. Tevens worden in dit hoofdstuk de eerste twee deelvragen behandeld. In hoofdstuk drie worden de resultaten van het onderzoek weergegeven. Het vierde en laatste hoofdstuk borduurt voort op deze resultaten en beantwoordt daarmee de derde en vierde deelvraag. Tevens zal in dit hoofdstuk worden ingegaan op de beperkingen van dit onderzoek.

2. Literatuurstudie

Zoals in het vorige hoofdstuk duidelijk is geworden, is leefbaarheid een begrip dat voor iedereen iets anders kan betekenen. Ieder benadrukt het aspect dat hij of zij belangrijk vindt. Leefbaarheid wordt daardoor al gauw een containerbegrip waar veel uiteenlopende zaken onder kunnen vallen. In dit hoofdstuk wordt daarom in de eerste paragraaf een definitie van leefbaarheid gegeven. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf stil gestaan bij verschillende burgertypen en het effect daarvan op de invulling van het begrip leefbaarheid. De derde paragraaf staat in het teken van het verschil tussen het leefbaarheidsaanbod en de waardering hiervan door de burger. Tot slot wordt in de laatste paragraaf een eigen definitie van leefbaarheid gegeven, inclusief de domeinen om het begrip leefbaarheid te meten.

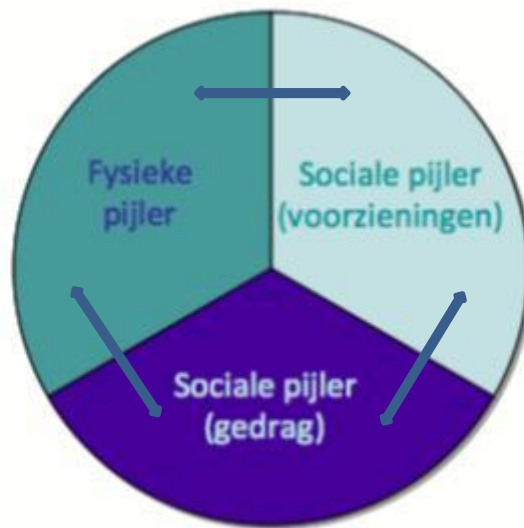
2.1 Conceptualisering van leefbaarheid

Burgers en professionals hanteren uiteenlopende definities wanneer het gaat om leefbaarheid, maar een aantal elementen komt steeds terug. Leefbaarheid moet niet worden gezien als een optelsom van definities, maar meer als een samenspel van verschillende deelaspecten. Er kunnen in een wijk wel voorzieningen aanwezig zijn, maar alleen de aanwezigheid van voorzieningen betekent niet dat een wijk leefbaar is. De voorzieningen dienen ook nog te worden gebruikt door de burgers, zodat voorzieningen en gedrag op deze wijze samenkomen. In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat leefbaarheid is gefundeerd op drie pijlers. De drie pijlers, gebaseerd op een onderzoek van Mitros (2005), zijn hieronder weergegeven.

1. De fysieke pijler: Woning, verkeer, luchtkwaliteit, geluidsoverlast en fysieke infrastructuur.
2. De sociale pijler I, de sociaal culturele infrastructuur: Voorzieningen, sportclubs, groenvoorzieningen, scholen en speeltuinen.
3. De sociale pijler II, sociaal maatschappelijk gedrag: Buren, mantelzorg, sociale betrokkenheid, vrijwilligerswerk en deelname aan activiteiten.

Deze drie pijlers worden in figuur 2.1 grafisch weergegeven.

Figuur 2.1: Een model van leefbaarheid

Zoals in figuur 2.1 is weergegeven beïnvloeden de drie pijlers elkaar wederzijds. De fysieke pijler heeft bijvoorbeeld invloed op het gedrag van mensen. Een voorbeeld hiervan is het straatmeubilair. Wanneer bankjes met prullenbakken op strategische plekken worden neergezet zal dit tot resultaat hebben dat mensen elkaar gemakkelijker ontmoeten en elkaar eerder aanspreken op vervuilend gedrag, wat kan leiden tot een schoner straatbeeld. De verandering van de fysieke ruimte (het plaatsen van bankjes en prullenbakken) brengt ook een verandering in het gedrag (het schoner houden van de straat) teweeg. De drie pijlers beïnvloeden elkaar niet alleen wederzijds; ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Deze drie pijlers moeten allen worden meegenomen in een beschouwing van de leefbaarheid in een dorp.

2.2 Leefbaarheid in perspectief

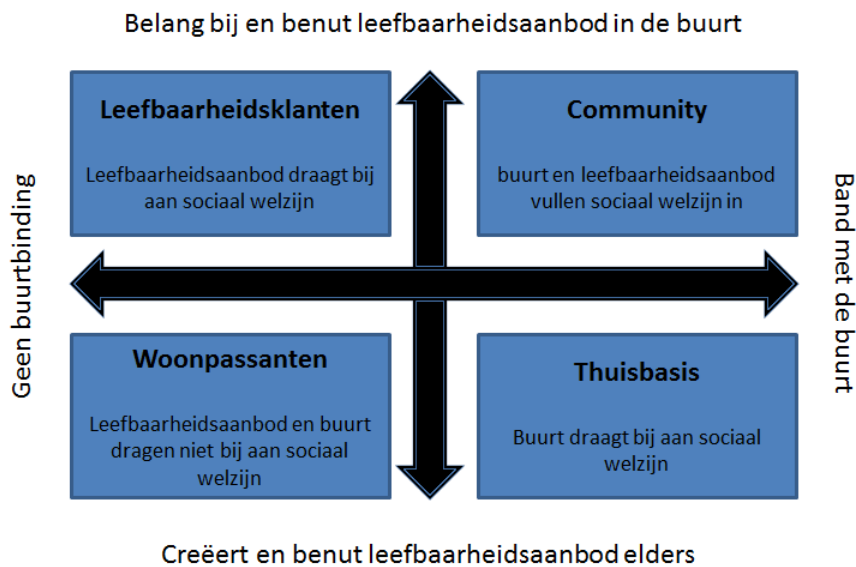
Al eerder is opgemerkt dat verschillende mensen verschillende percepties hebben van leefbaarheid. De ene buurtbewoner zal zich ergeren aan de drukke straat, terwijl een ander de straat ziet als een goede ontsluiting van het dorp. Mensen maken op verschillende wijze gebruik van de omgeving en vinden verschillende zaken belangrijk of juist onbelangrijk.

Deze verschillen in perceptie worden duidelijk wanneer er gekeken wordt naar de wijze waarop mensen met de buurt omgaan. Sommige mensen zijn erg begaan met de buurt en doen aan alle activiteiten mee die worden georganiseerd, terwijl voor andere mensen de buurt niet meer is dan de plek waar het huis toevallig staat. Men zou aan de ene kant van het spectrum kunnen spreken van een ideaaltypische *community man* terwijl aan de andere kant van het spectrum een ideaaltypische *woonpassant* staat (Bodd en Hofman, 1999). Een typische *community man* is bijvoorbeeld de voorzitter van de dorpsraad. Hij of zij is bij elke activiteit die wordt georganiseerd aanwezig, voelt zich sterk verbonden met het dorp en zet zich onbaatzuchtig in voor het dorp. De binding met het dorp is zeer sterk en deze persoon maakt gebruik van de aanwezige voorzieningen.

De woonpassant heeft daarentegen vrijwel geen binding met de buurt. Zijn huis had net zo goed vijf kilometer verderop kunnen staan. Verder maakt hij weinig gebruik van de voorzieningen in het dorp. Er kan worden gedacht aan de young urban professional (YUP). Zijn werk ligt buiten de wijk maar ook zijn vrije tijd brengt hij buiten de wijk door. Duidelijk is wel dat niet alle buurtbewoners gelijk aan elkaar zijn. De *community man* maakt gebruik van de voorzieningen en wenst deze ook op een behoorlijk peil te houden, aangezien de leefbaarheid voor hem of haar sterk afhankelijk is van de directe woonomgeving. De YUP heeft geen voorzieningen nodig en maakt er ook geen gebruik van. De woning is belangrijk bij het bepalen van de leefbaarheid; de woonomgeving en burens vindt hij of zij minder belangrijk.

Bodd en Hofman (1999), hebben de verschillen waarmee buurtbewoners met de wijk omgaan onderzocht en hebben vier typen buurtbewoners onderscheiden. Zij ontwikkelden een matrix met behulp van twee assen. Allereerst is er een horizontale as waarop de band met de buurt is afgezet van weinig buurtbinding tot veel buurtbinding. De verticale as betreft de benutting van het leefbaarheidsaanbod, waarbij de benutting van het leefbaarheidsaanbod in de buurt of elders kan plaatsvinden. Bodd en Hofman (1999) hebben zodoende een indeling gemaakt die recht doet aan de verscheidenheid van buurtbewoners. Dit levert figuur 2.2 op.

Figuur 2.2: Typen bewoners ontleend aan Bod en Hofman (1999)

In de matrix is rechtsboven de community man te herkennen terwijl linksonder de YUP als typische woonpassant te zien is. Echter, buurtbinding zegt nog niet alles. Ook van belang is de manier waarop men met de buurt omgaat. De bewoners die de buurt als thuisbasis zien hebben weliswaar een band met de buurt maar zijn mobiel en hebben weinig behoefte aan haar voorzieningen. Ze zijn aanwezig bij de buurtbarbecue of wanneer er een initiatief is om de eigen straat schoon te houden, maar ze besteden hun tijd even gemakkelijk buiten de wijk. De leefbaarheidsklanten zijn tenslotte personen die weinig binding met de buurt hebben maar wel belang hebben bij leefbaarheidsaanbod. Een langdurige werkloze is hier een voorbeeld van. Hij gaat bijvoorbeeld naar de plaatselijke sportclub om te sporten en maakt gebruik van de werkvoorzieningen die er zijn, maar van actief bijdragen aan de buurt en het hebben van een band met de buurt is geen sprake. Ieder type buurtbewoner geeft zijn eigen invulling aan het begrip leefbaarheid en gaat er ook op een eigen wijze mee om.

2.3 Veronderstelde en kennelijke leefbaarheid

De observatie dat de verschillende burgertypen een verschillende leefbaarheidsbehoefte hebben blijkt ook uit de definitie van leefbaarheid die door Veenhoven (2000) is opgesteld. Veenhoven (2000) definieert leefbaarheid als "de mate waarin een omgeving aansluit op het adaptief repertoire van een soort". Hiermee bedoelt Veenhoven de aansluiting tussen enerzijds de omgeving en anderzijds de levensvorm. Het begrip *levensvorm* is ontleend aan de biologie. Elke *soort* heeft zijn eigen eisen aan een leefbaar milieu. Wat voor de ene *soort* erg leefbaar is, is voor de andere soort minder leefbaar.

Om een extreem maar duidelijk voorbeeld te geven: een ijsbeer vindt een temperatuur van -30 graden prima terwijl dat voor een mens al snel als onaangenaam, zo niet onleefbaar, wordt beschouwd.

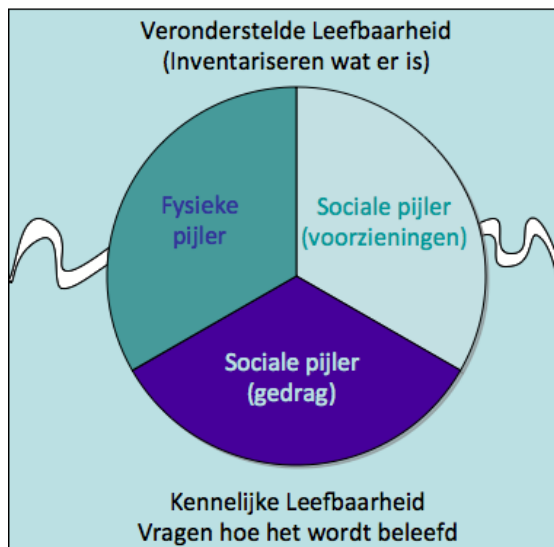
Deze vergelijking geldt ook voor de soorten mensen die in de vorige paragraaf zijn geïdentificeerd. De *community* man vindt een actief verenigingsleven een prima idee en juicht elk initiatief toe. Dit terwijl de *woonpassant* hier helemaal geen behoefte aanheeft. De verschillende *soorten* stellen verschillende eisen aan de omgevingskenmerken.

In de definitie van Veenhoven (2000) wordt aan het begrip leefbaarheid geen inhoudelijke betekenis gegeven. Dat wil zeggen dat Veenhoven geen kaders stelt aan wat er onder leefbaarheid verstaan moet worden. Mensen, maar ook organisaties en bedrijven, geven zelf betekenis aan het begrip. Zo zal een woningbouwcorporatie de woning, woonomgeving en de wijze waarop hier mee wordt omgegaan als belangrijke factor zien. De politie zal veiligheidsbeleving en criminaliteitsbeheersing als de voornaamste factoren beschouwen voor een leefbare samenleving. Leefbaarheid wordt daarmee een subjectief begrip wat leidt tot verschillende definities en interpretaties.

Om recht te doen aan deze neutraliteit, alsmede aan de subjectieve aspecten, onderscheidt Veenhoven twee soorten leefbaarheid, een *veronderstelde* leefbaarheid en een *kennelijke* leefbaarheid. De *veronderstelde* leefbaarheid gaat ervan uit dat van de verschillende typen bewoners, zoals getypeerd in de vorige paragraaf, bekend is welke factoren voor hen bijdragen aan de leefbaarheid. Elk type buurtbewoner stelt zijn eigen eisen aan de leefbaarheid van een buurt. De *community* man zal zich inzetten voor een nieuw te bouwen multifunctioneel centrum terwijl de *woonpassant* niet eens weet dat er iets nieuws wordt gebouwd. De *veronderstelde* leefbaarheid is vervolgens te meten, waardoor kan worden onderzocht in hoeverre aan de voorwaarden van bepaalde typen bewoners is voldaan (Veenhoven 2000). Veenhoven (2000) gaat echter niet specifiek in op welke voorwaarden van belang zijn voor verschillende typen buurtbewoners.

De *kennelijke* leefbaarheid wordt gebruikt wanneer niet duidelijk is wat de eisen van bepaalde typen bewoners zijn ten aanzien van de leefbaarheid. Er kan slechts empirisch worden vastgesteld of een bepaald type persoon het ergens leefbaar vindt of niet. Deze *kennelijke* leefbaarheid gaat uit van de beleving van een persoon en neemt de beleving als grondslag voor de analyse van leefbaarheid. De eerder genoemde drie pijlers kunnen worden samengevoegd met de *veronderstelde* en de *kennelijke* leefbaarheid. In figuur 2.3 staat deze samenvoeging weergegeven.

Figuur 2.3: Een uitgebreid model van leefbaarheid.

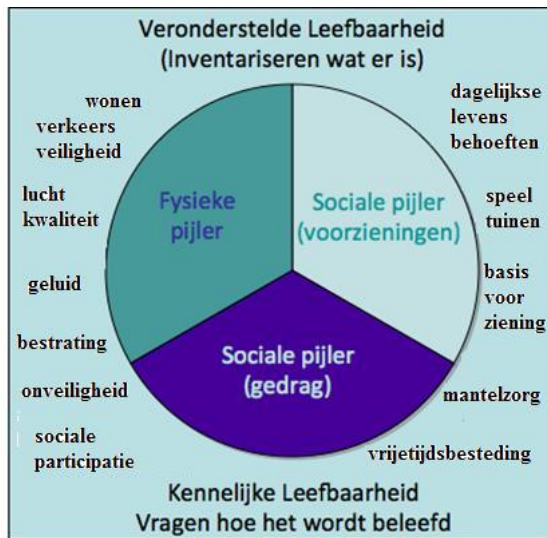
Dit model geeft weer dat de drie pijlers toepasbaar zijn op zowel de *veronderstelde* leefbaarheid als de *kennelijke* leefbaarheid. Zo kan per pijler worden bekeken hoe het met de *veronderstelde* leefbaarheid gesteld is door te inventariseren in hoeverre aan de voorwaarden van verschillende typen bewoners is voldaan. De kennelijke leefbaarheid kan ook in kaart worden gebracht met behulp van de drie pijlers. Er kan gevraagd worden naar de waardering van de leefbaarheid per pijler om zodoende een beeld te krijgen van de *kennelijke* leefbaarheid.

Het uitgebreide model, waarbij leefbaarheid is opgedeeld in een fysieke-, sociale voorzieningen- en een sociale gedragspijler, is echter nog te grofmazig om de leefbaarheid goed in kaart te brengen. Het kan verder worden verfijnd door de verschillende domeinen, die door de opdrachtgever zijn geïdentificeerd, te benoemen. Vervolgens kunnen de indicatoren worden vastgesteld waarmee leefbaarheid in deze studie wordt gemeten.

Deze indicatoren kunnen worden ingedeeld in een bepaalde pijler. Hierbij dient wel gerealiseerd te worden dat de pijlers elkaar beïnvloeden. De aanwezigheid van een basisschool zal al snel aan de pijler voorzieningen worden gekoppeld. Echter, wanneer aan een Daltonschool of Montessorischool wordt gedacht kan het zijn dat de buurt hier helemaal geen gebruik van maakt. In het sociale gedrag van de buurtbewoners moet hier immers wel een basis voor zijn. Wanneer de pijler sociaal gedrag niet wordt meegenomen dan kan een voorziening wel aanwezig zijn maar hoeft deze geen toegevoegde waarde te hebben voor de leefbaarheid.

Een mogelijke indeling van domeinen om de pijlers te meten is weergegeven in figuur 2.4.

Figuur 2.4: Een volledig model van leefbaarheid

2.4 Eigen definitie en domeinen

In de vorige paragraaf is duidelijk geworden dat er twee vormen van leefbaarheid zijn, namelijk een veronderstelde en een kennelijke leefbaarheid. Dit onderzoek zal zich richten op de kennelijke leefbaarheid, ofwel de waardering van de leefbaarheid door de burgers. Hierdoor is het mogelijk te bekijken of het leefbaarheidsbeleid van de gemeente Enschede succesvol is.

Om het begrip leefbaarheid handzaam te maken is de leefbaarheid in dit hoofdstuk ingedeeld in drie pijlers. Vervolgens zijn er, in overeenstemming met de gemeente Enschede, per pijler verschillende domeinen geïdentificeerd. De domeinen zijn per pijler hieronder weergegeven.

Fysieke pijler

- Wonen
- Verkeersveiligheid

Sociale pijler voorzieningen

- Basisvoorzieningen
- Dagelijkse levensbehoeften

Sociale pijler gedrag

- Veiligheid
- Sociale participatie
- Vrijtijdsbesteding

Door middel van de bovenstaande indeling zal de leefbaarheid van Lonneker in kaart worden gebracht. Echter, de gemeente Enschede is niet alleen geïnteresseerd in het algemene leefbaarheidsoordeel van de bewoners van Lonneker maar ook in verbanden tussen kennelijke leefbaarheidsoordelen en sociaal maatschappelijke kenmerken. De theorie van Bod en Hoffman (1999) laat namelijk zien dat de beoordeling van de leefbaarheid afhangt van het type burger die deze beoordeling geeft. In dit onderzoek is een impliciete buurtbewonerstypering gemaakt, al is deze typering anders dan het onderscheid van Bod en Hoffman (1999). Impliciet worden sociaal maatschappelijke kenmerken, zoals onder andere de leeftijd, gebruikt om onderscheid te maken tussen verschillende typen bewoners. Het wordt daardoor mogelijk te bekijken of de leefbaarheid anders wordt beoordeeld door jongeren dan door ouderen, of dat er een verschil bestaat tussen het oordeel van mensen met een hogere of een lagere maatschappelijke welstand.

Om de sociaal maatschappelijke kenmerken te meten zijn verschillende indicatoren opgesteld waarbij sommigen heel direct zijn gesteld maar anderen enigszins versluierd zijn. Zo kan de WOZ waarde van de woning bijvoorbeeld een indicator zijn voor maatschappelijke welstand. Op deze manier wordt geanalyseerd of de beoordeling van de leefbaarheid afhankelijk is van de maatschappelijke welstand. Deze samenhang zal ook worden bekeken voor meer gangbare categorisering van de gemeente zoals de leeftijd en het geslacht. Hiermee kan een transparant beeld worden verkregen van de waardering van de leefbaarheid door de inwoners van Lonneker.

De aandacht in het onderzoek zal worden gericht op de volgende sociaal maatschappelijke kenmerken die zijn opgesteld in overeenstemming met de gemeente Enschede.

- Actieven en niet-actieven
- Geslacht
- Religie / seculier
- Gezinssituatie
- Gezondheid
- Dorpsbinding
- Leeftijd
- Maatschappelijke welstand / welvarendheid
- Opleidingsniveau
- Verhuisd

Door de analyse toe te spitsen op deze sociaal maatschappelijke kenmerken is het mogelijk het leefbaarheidsoordeel van bepaalde groepen mensen in kaart te brengen. Hierdoor kunnen eventuele lacunes in het leefbaarheidsaanbod worden opgespoord. Hiermee wordt een overzichtelijk en transparant beeld gegeven van de leefbaarheid en de lacunes in Lonneker.

Tabel 2.1: Analysemodel voor de leefbaarheid

Domeinen→	Wonen	Verkeersveiligheid	Basisvoorzieningen	Dagelijkse levensbehoeften	Veiligheid	Vrijtijdsbesteding	Sociale participatie
← Sociaal maatschappelijke kenmerken							
Actief / niet actief							
Geslacht							
Religie / seculier							
Gezinssituatie							
Gezondheid							
Dorpsbinding							
Leeftijd							
Welstand							
Opleiding							
Verhuisd							

3. Analyse

In de literatuurstudie is beschreven hoe de leefbaarheid geanalyseerd kan worden. In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit onderzoek beschreven. Hiermee wordt een antwoord gegeven op de vraag hoe het met de leefbaarheid in Lonneker is gesteld. In de eerste paragraaf wordt een algemene indruk gegeven van de resultaten uit dit onderzoek. In de tweede paragraaf zal vervolgens worden gekeken of de drie leefbaarheidspijlers, die in de theorie zijn onderscheiden, in de resultaten terug te vinden zijn. Vervolgens wordt in deze paragraaf dieper op de leefbaarheid van Lonneker ingegaan. De derde paragraaf zal in het teken staan van de vraag of de leefbaarheid voor alle inwoners van Lonneker voldoende is, hiermee is het mogelijk tekortkomingen in de leefbaarheid op te sporen.

3.1 Algemene resultaten

Om de leefbaarheid in Lonneker te onderzoeken is onder haar inwoners een enquête uitgezet. In totaal zijn er 1200 enquêtes verstuurd waarvan er 223 zijn teruggekomen. Dit levert een responsratio op van 18,35%. Deze responsratio is aan de lage kant (Babbie, 2007), wat ervoor kan zorgen dat de teruggekomen enquêtes geen goed beeld geven van de mening van alle inwoners van Lonneker. Wanneer bijvoorbeeld jonge mensen de enquête niet hebben ingevuld dan geeft dit een vertekend beeld wat betreft de leefbaarheidsbeoordeling. Jongeren zullen bijvoorbeeld meer behoefte hebben aan betaalbare starterswoningen ten opzichte van ouderen die behoefte hebben aan seniorenwoningen. Wanneer weinig jongeren de enquête hebben ingevuld dan zouden problemen met starterswoningen onopgemerkt kunnen blijven. Tabel 3.1 laat enkele kenmerken van de respondenten zien van de enquête ten opzichte van de kenmerken van alle inwoners van Lonneker.

Tabel 3.1: De verschillen tussen de kenmerken van de mensen die de enquête hebben ingevuld en alle inwoners van Lonneker

		Verkregen vanuit de enquêtes	Alle inwoners van Lonneker ¹
Leeftijd	18 tot en met 39	12,8%	24,3%
	40 tot en met 64	52,0%	49,6%
	65 jaar en ouder	35,2%	26,1%
Geslacht	Man	57,3%	50,2%
	Vrouw	42,7%	49,8%
Gezinssituatie	Wel kinderen	48,2%	51,8%
	Geen kinderen	51,8%	48,2%

¹ De gegevens zijn ontleend aan de buurtmonitor Enschede (1 januari 2011).

Uit de tabel komen een aantal verschillen naar voren tussen de kenmerken van de respondenten die deelgenomen hebben aan de enquête en de kenmerken van de inwoners van Lonneker.

Het valt op dat er in de steekproef een ondervertegenwoordiging is van de laagste leeftijdscategorie en een oververtegenwoordiging van de oudste leeftijdscategorie². Een reden hiervoor zou kunnen zijn dat ouderen meer tijd hebben om de enquête in te vullen. Omdat jongere mensen een ander leefbaarheidsaanbod wensen dan ouderen kan hierdoor een vertekening van de resultaten optreden. Bij de conclusie van dit onderzoek zal rekening gehouden moeten worden met het feit dat relatief weinig jonge mensen hebben deelgenomen aan de enquête.

Als er vervolgens gekeken wordt naar het geslacht van de respondenten dan valt op dat relatief veel mannen de enquête hebben ingevuld. Het verschil is echter niet dusdanig groot dat hierdoor de resultaten sterk worden beïnvloed³. Op het laatste kenmerk van de steekproef, de gezinssituatie, is geen groot verschil gevonden tussen de steekproef en de bevolking van Lonneker⁴. Kortom, met inachtneming van de opmerking dat de oudere inwoners oververtegenwoordigd zijn ten opzichte van de jongere inwoners, is de steekproef representatief voor de bevolking van Lonneker.

In de enquête zijn stellingen voorgelegd aan de bewoners van Lonneker. Op deze wijze is de waardering van de buurtbewoners voor de leefbaarheid in kaart gebracht. De eerste indruk van de resultaten van de enquête laat vervolgens zien dat de respondenten over het algemeen tevreden zijn met de leefbaarheid in Lonneker. De gemiddelde score, van alle in dit onderzoek gemeten domeinen, bedraagt met een 7,4 een ruime voldoende, waarbij de afzonderlijke scores op de domeinen variëren tussen de 5,5 bij het domein sociale participatie tot een 9,1 op het domein wonen. Gemiddeld genomen scoort de leefbaarheid op elk domein dus een voldoende. Gemiddelde cijfers kunnen de werkelijke beleving van de leefbaarheid in Lonneker echter verhullen, aangezien uitschieters het gemiddelde cijfer sterk kunnen beïnvloeden. Een nadere analyse is daarom gewenst.

² $\chi^2=19,038$ $P=0,000$ $\alpha=0,05$ $df=2$

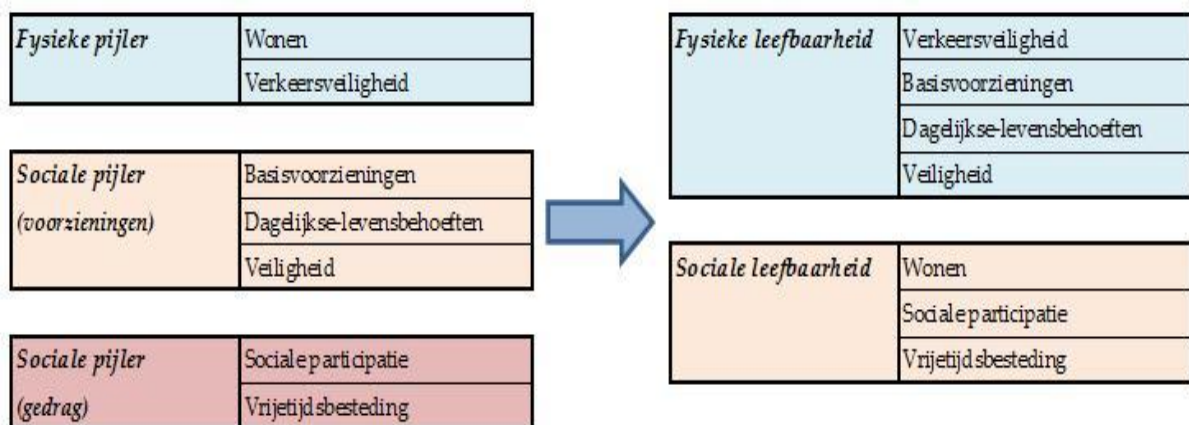
³ $\chi^2=4,654$ $P=0,031$ $\alpha=0,05$ $df=1$ Hoewel de chikwadraattoets een significant verschil laat zien blijkt uit de absolute aantallen dat er geen groot verschil is. Dit leidt tot de conclusie dat de steekproef wel representatief is.

⁴ $\chi^2=1,1758$ $P=0,278$ $\alpha=0,05$ $df=1$

3.2 Fysieke en sociale leefbaarheid

Vanuit de theorie is duidelijk geworden dat leefbaarheid zich laat indelen in drie pijlers (fysieke leefbaarheid, sociaal voorzieningen en sociaal gedrag). Deze drie pijlers zijn gemeten door een zevental domeinen. Door middel van een factoranalyse is te onderzoeken of deze pijlers ook in de resultaten van de enquête terug te vinden zijn. De uitgevoerde factoranalyse laat echter zien dat er slechts twee pijlers aanwezig zijn in plaats van de drie pijlers die verwacht werden vanuit de theorie. Het oorspronkelijke model blijkt daarom voor Lonneker niet op te gaan. Gezien de resultaten uit de factoranalyse is ervoor gekozen om het model te vereenvoudigen naar slechts twee pijlers. Deze vereenvoudiging is weergegeven in figuur 3.1.

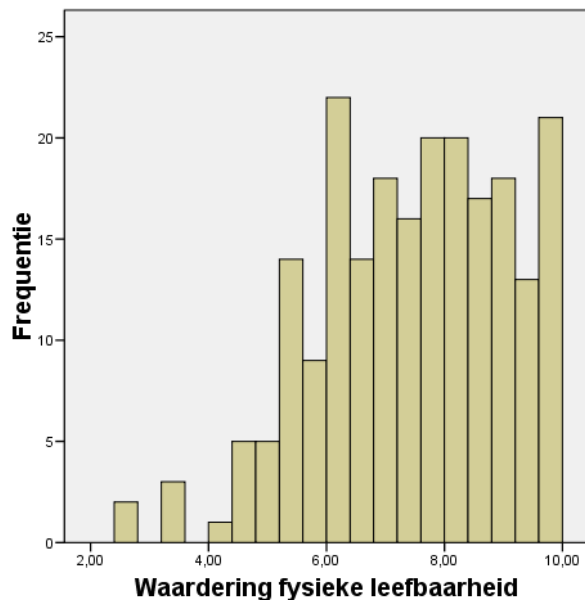
Figuur 3.1: Vereenvoudiging van het theoretisch model op basis van de factoranalyse

Zoals in bovenstaand figuur valt te zien zijn de drie oorspronkelijke pijlers opgegaan in twee nieuwe pijlers waarbij de domeinen per pijler opnieuw zijn gerangschikt. Om verwarring van begrippen te voorkomen, wordt niet langer het woord 'pijler' gebruikt, maar wordt gesproken over fysieke- en sociale leefbaarheid. Met deze nieuwe indeling zal de leefbaarheid in Lonneker verder worden onderzocht.

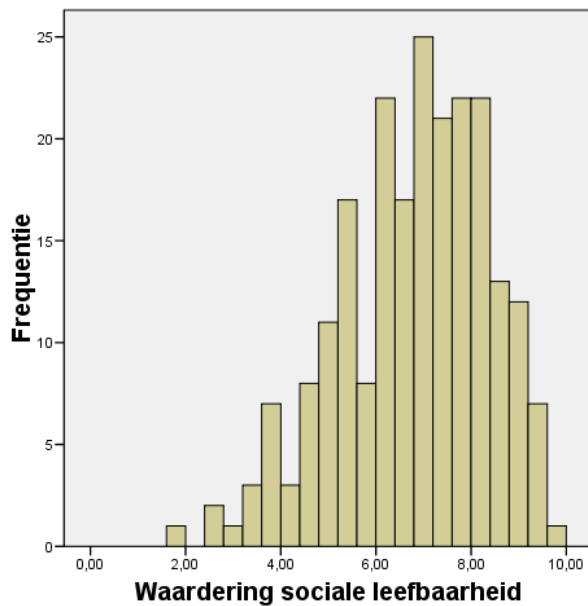
Uit de verkregen antwoorden komt naar voren dat de waardering van de respondenten voor de fysieke en de sociale leefbaarheid ruim voldoende is. Voor de fysieke leefbaarheid wordt gemiddeld een 7,5 gegeven, de sociale leefbaarheid wordt iets minder goed gewaardeerd met gemiddeld een 6,8. Van de fysieke en sociale leefbaarheid is een grafiek opgenomen om de verdeling van de gegeven cijfers te illustreren.

Figuur 3.2 Grafische weergaven van de fysieke leefbaarheid

Uit figuur 3.2 blijkt dat een groot deel van de respondenten zeer tevreden is met de fysieke leefbaarheid, veertig procent van de respondenten geeft namelijk een cijfer hoger dan een acht. Er zijn echter ook veel respondenten die de fysieke leefbaarheid minder goed waarderen. Zo geeft twintig procent van de respondenten een cijfer lager dan een zes en tien procent zelfs een onvoldoende voor de fysieke leefbaarheid. Een ander opvallend punt, is de aanwezigheid van twee pieken in de verdeling. Een groot gedeelte van de respondenten waardeert de fysieke leefbaarheid namelijk met een zes, maar een even zo groot deel waardeert de fysieke leefbaarheid met een tien. Hieruit blijkt dat er gemiddeld genomen een ruime voldoende wordt gescoord, maar dat een aantal respondenten minder tevreden is met de fysieke leefbaarheid.

Figuur 3.3 Grafische weergaven van de sociale leefbaarheid

In figuur 3.3 is er bij het cijfer zeven wel een duidelijke piek te onderscheiden. Het valt op dat een groot deel van de respondenten de sociale leefbaarheid zeer goed waardeert, tien procent van de respondenten geeft een cijfer hoger dan een acht. Toch is in figuur 3.3 ook duidelijk te zien dat een gedeelte van de respondenten aanmerkelijk minder positief is. Dertig procent van de respondenten geeft een cijfer lager dan een zes waarbij twintig procent zelfs een onvoldoende geeft voor de sociale leefbaarheid.

Uit de analyse blijkt dat een groot deel van de respondenten positief is over de fysieke en sociale leefbaarheid in Lonneker. De gemiddelden zijn ruim voldoende, hoewel een gedeelte van de respondenten negatief oordeelt over de fysieke en sociale leefbaarheid. Hieruit blijkt dat er een grote spreiding bestaat in de leefbaarheidsoordelen die gegeven zijn. Deze spreiding valt wellicht te verklaren doordat verschillende mensen een andere leefbaarheidsbehoefte hebben. Het is daarom van belang te kijken naar kenmerken van respondenten. Op deze wijze is het mogelijk de verschillen tussen respondenten, en de invloed van deze verschillen, op het leefbaarheidsoordeel te onderzoeken. De volgende paragraaf zal zich hierop richten.

3.3 Resultaten per sociaal maatschappelijk kenmerk

Uit de theorie kwam naar voren dat een aantal sociaal maatschappelijke kenmerken invloed uit kunnen oefenen op het leefbaarheidsoordeel. In het voorgaande hoofdstuk zijn tien sociaal maatschappelijke kenmerken geïdentificeerd. Echter, deze kenmerken kunnen sterk aan elkaar gerelateerd zijn en daardoor enige overlap vertonen.

Zo zal het niemand verbazen dat oudere mensen zich over het algemeen minder gezond voelen dan jongere mensen waardoor een overlap ontstaat tussen de kenmerken gezondheid en leeftijd. Om deze overlap uit te sluiten is ervoor gekozen om het aantal kenmerken terug te brengen van de oorspronkelijke tien naar zes duidelijk van elkaar te onderscheiden sociaal maatschappelijke kenmerken, namelijk; dorpsbinding, gezinssituatie, actief / niet actief, geslacht, sociaal economische status en leeftijd. Zodoende wordt onderscheid gemaakt tussen de respondenten en ontstaan subgroepen op basis van de sociaal maatschappelijke kenmerken. Zo kan bijvoorbeeld het leefbaarheidsoordeel van mannen worden vergeleken met het leefbaarheidsoordeel van vrouwen. Door de waardering van de fysieke en sociale leefbaarheid per subgroep in kaart te brengen wordt het mogelijk deze subgroepen met elkaar te vergelijken. Wanneer een bepaalde subgroep negatiever oordeelt in vergelijking met de andere subgroepen dan zou dit kunnen komen doordat het leefbaarheidsaanbod voor die bepaalde subgroep achter blijft.

Geslacht

Uit de analyse komt naar voren dat mannen en vrouwen de fysieke leefbaarheid ongeveer hetzelfde waarden⁵. Mannen (N=124) geven deze leefbaarheid gemiddeld een 7,5 waarbij vrouwen (N=91) deze gemiddeld met een 7,4 beoordelen. Dit beeld treedt ook op bij de sociale leefbaarheid, waar mannen (N= 126) gemiddeld een 6,9 geven en vrouwen (N=94) deze leefbaarheid met een 6,6 waarden. Het valt op dat de cijfers iets lager zijn bij de sociale leefbaarheid, maar dit stemt overeen met het algemene patroon dat werd gevonden bij de analyse van de fysieke en sociale leefbaarheid.

Sociaal economische status

Het kenmerk “sociaal economische status” (SES) is opgebouwd uit het opleidingsniveau in combinatie met de maatschappelijke welstand van de respondent. De respondenten worden op dit kenmerk opgedeeld in een oplopende schaal van vijf categorieën, waarbij de eerste categorie een lage en de vijfde een hoge sociaal economische status weerspiegelt. Bij de waardering van de fysieke leefbaarheid blijkt dat er tussen de categorieën van de SES geen verschillen in waardering optreden. De sociale leefbaarheid laat daarentegen wel een verschil in waardering zien⁶. Dit verschil in waardering is in figuur 3.4 weergegeven.

⁵ Als er geen statistisch significant verband werd gevonden dan is dit in de scriptie, omwille van de leefbaarheid, niet verder uitgewerkt. Wanneer er wel een statistisch significant verschil is gevonden dan staan de toetsingswaarden vermeld.

⁶ F-waarde: 2,680 P-waarde: 0,033 $\alpha=0,05$

Figuur 3.4 Gemiddeld cijfer voor de sociale leefbaarheid naar sociaal economische status

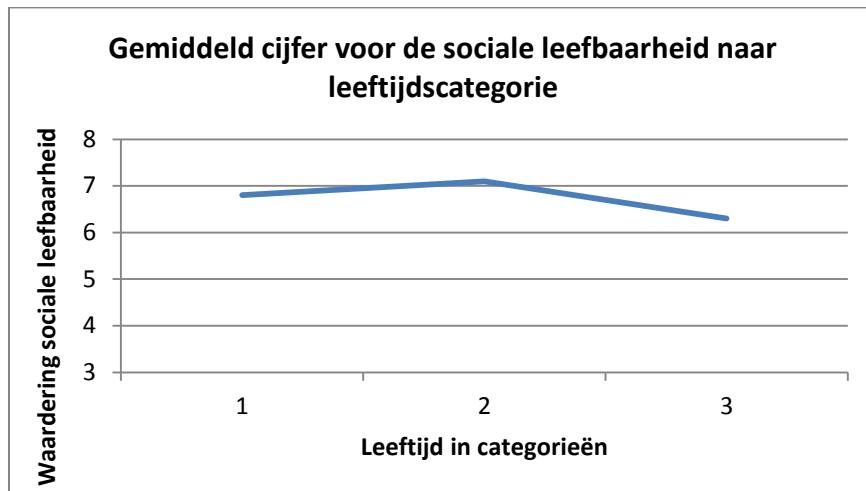
In figuur 3.4 valt af te lezen dat respondenten met een lage sociaal economische status (N=43) de sociale leefbaarheid minder goed waarderen (6,1) dan de overige respondenten (6,9) (N=177). Opgemerkt dient te worden dat het verschil zeer klein is en de waardering in alle gevallen wel voldoende is. Gesteld kan worden dat de verdeling in subgroepen op basis van de SES geen subgroepen oplevert die de sociale leefbaarheid sterk afwijkend van elkaar waarderen.

Leeftijd

De leeftijd van de respondenten is ingedeeld in drie categorieën. De eerste categorie kent leeftijden tussen de 16 en 44 jaar, de tweede tussen de 45 en 64 jaar en de laatste categorie is 65 jaar en ouder. De leeftijd van de respondenten blijkt echter geen invloed te hebben op de waardering van de fysieke leefbaarheid. De laagste (N=42) en middelste (N=103) leeftijdscategorieën waarderen de fysieke leefbaarheid beiden met een 7,3. De oudste leeftijdscategorie (N=69) laat een klein verschil in oordeel zien en waardeert deze iets hoger met een 7,7. Bij de sociale leefbaarheid ontstaat een ander beeld⁷. De volgende figuur laat de waardering per categorie voor de sociale leefbaarheid zien.

⁷ F-waarde: 5,629 P-waarde: 0,004 $\alpha=0,05$

Figuur 3.5 Gemiddeld cijfer voor de sociale leefbaarheid naar leeftijd

Uit figuur 3.5 blijkt dat oudere respondenten (N= 74) iets minder positief zijn (6,3) over de sociale leefbaarheid dan de respondenten in de categorieën jong (N=42) (6,8) en middel (N=103) (7,1). Het verschil is echter minimaal en de drie subgroepen geven nog steeds een voldoende voor de sociale leefbaarheid. Ook hier kan gesteld worden dat de verdeling in subgroepen op basis van leeftijd geen grote verschillen in waardering laat zien tussen de subgroepen.

Dorpsbinding

Respondenten met veel dorpsbinding (N=104) waarderen de fysieke leefbaarheid bijna hetzelfde als respondenten met weinig dorpsbinding (N=104), respectievelijk een 7,6 en een 7,3. Bij de sociale leefbaarheid blijkt hetzelfde patroon op te treden. Respondenten met veel dorpsbinding (N=108) waarderen de sociale leefbaarheid met een 6,7 terwijl respondenten met weinig dorpsbinding (N=105) de sociale leefbaarheid met een 6,9 beoordelen. Bij deze subgroepen is geen duidelijk verschil gevonden in de waardering van de leefbaarheid.

Gezinssituatie

Bij dit kenmerk is gekeken naar de verschillen tussen respondenten die wel kinderen hebben en diegenen zonder kinderen. Zo blijkt dat respondenten met kinderen (N=104) de fysieke leefbaarheid met een 7,3 waarderen, terwijl respondenten zonder kinderen (N=110) een 7,6 geven. Wanneer er vervolgens wordt gekeken naar de sociale leefbaarheid dan blijkt dat respondenten met kinderen (N=105) de sociale leefbaarheid met een 7,0 waarderen. Respondenten zonder kinderen (N=113) waarderen de sociale leefbaarheid met een 6,7 gemiddeld. Er is dus nauwelijks een verschil in de waardering van de respondenten ongeacht of deze wel of geen kinderen hebben.

Actief / niet actief

Het volgende kenmerk geeft inzicht in het verschil in waardering die optreedt wanneer mensen nog actief zijn in de samenleving (werken of op zoek zijn naar werk) en wanneer mensen minder actief zijn in de samenleving (voornamelijk gepensioneerd). Uit de analyse blijkt dat respondenten die nog actief zijn (N=123) de fysieke leefbaarheid met een 7,3 waarderen, dit in vergelijking met de respondenten die minder actief zijn (N=94) en een 7,6 als beoordeling geven. Bij de sociale leefbaarheid blijkt dat respondenten die nog actief zijn (N=123) deze waarderen met een 6,9. Respondenten die minder actief zijn (N=98) waarderen de sociale leefbaarheid iets minder goed met een 6,6.

Uit de analyses komt naar voren dat er slechts twee subgroepen (sociaal economische status en leeftijd) zijn die de sociale leefbaarheid iets minder goed waarderen. Opgemerkt dient te worden dat dit maar een zeer klein verschil is in het gegeven cijfer en alle subgroepen de fysieke en sociale leefbaarheid met een voldoende waarderen. Tevens is er gekeken of verschillende sociaal maatschappelijke kenmerken elkaar versterken, de zogenaamde interactie-effecten. Interactie-effecten kunnen optreden wanneer een combinatie van sociaal maatschappelijke kenmerken een aparte subgroep tot gevolg heeft. Een voorbeeld hiervan is een oudere respondent die nog wel actief is in de samenleving. Deze combinatie leidt tot een nieuwe subgroep. De interactie-effecten van alle mogelijke combinaties van sociaal maatschappelijke kenmerken blijken echter geen opvallende resultaten op te leveren. Ook bij de interactie-effecten is er dus geen enkele subgroep die sterk van het gemiddelde leefbaarheidsoordeel afwijkt.

Concluderend kan gesteld worden dat er geen of zeer kleine verschillen in de waardering van de fysieke en sociale leefbaarheid ontstaan tussen de subgroepen. Daarnaast scoren alle subgroepen gemiddeld een ruime voldoende op de fysieke en sociale leefbaarheid. Er is in de analyse dus geen sterk afwijkende leefbaarheidswaardering tussen de subgroepen gevonden.

4 Conclusie en discussie

4.1 Conclusie

In dit onderzoek zijn de bewoners van Lonneker gevraagd om de leefbaarheid van het dorp te waarderen. De onderzoeksvraag heeft als doel gehad een antwoord te vinden op de vraag hoe het gesteld is met de leefbaarheid in Lonneker en hoe deze leefbaarheid verbeterd kan worden. Uit de resultaten van dit onderzoek is gebleken dat de inwoners van Lonneker zowel de fysieke als de sociale leefbaarheid met een ruime voldoende beoordelen. Hieruit valt te concluderen dat het over het algemeen goed gesteld is met de leefbaarheid in Lonneker.

Het tweede gedeelte van de onderzoeksvraag is gericht op de verbeteringen die door te voeren zijn om de leefbaarheid te verbeteren. Het algemene leefbaarheidsoordeel laat geen verbeterpunten zien voor de leefbaarheid. Dit onderzoek heeft zich echter ook gericht op subgroepen in Lonneker om te kijken of de leefbaarheid bij bepaalde subgroepen achterblijft bij het algemene oordeel. De resultaten laten zien dat elke subgroep de leefbaarheid positief tot zeer positief beoordeeld, waardoor er geen duidelijke verbeterpunten voor bepaalde subgroepen aan te wijzen zijn. Er zijn wel twee subgroepen (lage sociaal economische status en ouderen) die de sociale leefbaarheid iets minder goed beoordelen dan de overige categorieën maar dit verschil is dusdanig klein dat er geen conclusies aan te verbinden zijn.

De conclusies van dit onderzoek leiden tot de aanbeveling dat de gemeente Enschede en de dorpsraad van Lonneker het werk wat op dit moment wordt verricht vooral door moeten zetten. In de toekomst hoeven daardoor geen wijzigingen in het huidige leefbaarheidsbeleid aangebracht te worden.

4.2 Discussie

De gemeente Enschede en de dorpsraad stelden de vraag hoe het met de leefbaarheid in Lonneker gesteld was en of het mogelijk is aanknopingspunten te vinden voor verbeteringen van de leefbaarheid. Uit de conclusie kwam naar voren dat de leefbaarheid een ruime voldoende scoort en dat er geen aanknopingspunten waren voor verbeteringen. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met een oververtegenwoordiging van de oudere leeftijdscategorie ten opzichte van de jongste leeftijdscategorie in de enquête. Hierdoor zou het mogelijk zijn dat het oordeel van de jongste leeftijdscategorie ondergesneeuwd raakt wat het algemene leefbaarheidsoordeel kan beïnvloeden.

De leefbaarheid waarover in de conclusie wordt gesproken betreft de waardering van de voorzieningen zoals deze in Lonneker aanwezig zijn. In de theorie wordt dit aangeduid als de kennelijke leefbaarheid. De andere leefbaarheid uit de theorie, de veronderstelde leefbaarheid, betreft het aanbod van leefbaarheidsvoorzieningen. In dit onderzoek is niet ingegaan op deze leefbaarheid waardoor hierover geen uitspraken kunnen worden gedaan. Er kan slechts geconcludeerd worden dat de voorzieningen die er zijn met een ruime voldoende worden gewaardeerd, wat niet betekend dat er geen tekort is aan leefbaarheidsvoorzieningen. In vervolgonderzoek is het aan te raden het aanbod van voorzieningen in Lonneker te bekijken om te kunnen beoordelen of het aanbod van voorzieningen te verbeteren valt.

Behalve het bovenstaande punt gaf de theorie ook aanleiding om de bevolking in te delen naar bewonerstype. Een bewonerstypering laat zien op welke manier de bewoners met de buurt omgaan. Burgers kunnen betrokken zijn bij de buurt en van veel voorzieningen gebruik maken of juist het tegenovergestelde. Hierdoor is het mogelijk dat de bewonerstypen de leefbaarheid anders van elkaar waarderen. Immers, een dorpshuis zal voor bepaalde burgers weinig toegevoegde waarde hebben en voor anderen juist heel veel. In dit onderzoek is geen rekening gehouden met deze typering. Er is een indeling gemaakt op basis van sociaal maatschappelijke kenmerken om op deze wijze subgroepen te onderscheiden. Zodoende is de invloed van de bewonerstypering buiten beschouwing gelaten. In vervolgonderzoek is het raadzaam te kijken welk type bewoner voornamelijk in Lonneker aanwezig is. Daarmee kan de waardering van de leefbaarheid beter worden onderzocht.

Een andere wijze waarop de leefbaarheid beter onderzocht kan worden ligt op het vlak van de verzameling van gegevens. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een enquête die zowel schriftelijk als digitaal ingevuld kon worden. Met deze methode is het lastig de achterliggende redenen voor de hoogte van de waardering te onderzoeken. Een goede aanvulling op de enquête zou het afnemen van achtergrondinterviews kunnen zijn. Hiermee is het mogelijk dieper in te gaan op de redenen van respondenten om de leefbaarheid positief dan wel negatief te waarderen.

Dit onderzoek heeft een eerste opzet gegeven voor het verbeteren van de leefbaarheid in Lonneker. Uit de voorgaande punten blijkt dat de leefbaarheid in Lonneker nog verder in kaart kan worden gebracht. Daarmee is het mogelijk de leefbaarheid in de toekomst verder te verbeteren. Op deze manier blijft Lonneker een prettig dorp om in te wonen en te leven.

Literatuurlijst

Babbie, E. (2007). *The practice of social research*, 11th edition, Belmont: Wadsworth.

Bodd, J. Hofman, J. (1999). Thuis in de buurt, Leefbaarheid en de behoeften loopbaan van bewoners, ruwe versie tekst.

SCOOP, (2009). Sociale staat van Zeeland, provinciaal rapport 2009, Smit, A., Meulenberg: Middelburg.

Gemeente Enschede & LIVIO, (2008). Projectplan “seniorenproof” in Lonneker, thema: Lonneker in evenwicht, Enschede.

Gemeente Enschede, Stichting dorpsraad Lonneker (2009). Dorpsplanplus, Uitvoeringsplan Lonneker, Enschede.

Mitros, (2005). *Leefbaarheid in wijken en buurten*, Mitros: Utrecht

Veenhoven. R. (2000). *Leefbaarheid, betekenissen en meetmethoden*, studie in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Rotterdam. Erasmus universiteit Rotterdam.

Bijlagen

Bijlage 1: Volledige enquête

30

Bijlage 1: Volledige enquête

Algemene vragen:

1.

Sinds welk jaar woont u in Lonneker?

--	--	--	--

2.

Waar heeft u hiervoor gewoond?

1. ☐ Ik heb altijd in Lonneker gewoond
2. ☐ Ik heb in een andere wijk of dorp binnen de gemeente Enschede gewoond
3. ☐ In een andere gemeente binnen Overijssel
4. ☐ In een andere gemeente buiten Overijssel
5. ☐ In het buitenland

3.

Waar werkt of studeert u?

1. ☐ Op mijn woonadres
2. ☐ Elders in Lonneker
3. ☐ Elders in de gemeente Enschede
4. ☐ Elders in Overijssel
5. ☐ Elders in Nederland
6. ☐ In het buitenland
7. ☐ Niet van toepassing (ik werk of studeer niet)

4.

Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

1. ☐ Geen onderwijs gevolgd / afgemaakt
2. ☐ Basisonderwijs
3. ☐ Voorbereidend beroepsonderwijs (VBO), VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg
4. ☐ MAVO / VMBO gemengde- of theoretisch gerichte leerweg
5. ☐ HAVO / VWO
6. ☐ Lager beroepsonderwijs (LBO)
7. ☐ Middelbaarberoepsonderwijs (MBO)
8. ☐ Hoger beroepsonderwijs (HBO)
9. ☐ Wetenschappelijk onderwijs
10. ☐ Gepromoveerd

5.

Waar heeft u uw hoogst voltooide opleiding gevolgd?

- 1. ☐ In Lonneker
- 2. ☐ Elders in de gemeente Enschede
- 3. ☐ Elders in Overijssel
- 4. ☐ Elders in Nederland
- 5. ☐ In het buitenland

6.

Heeft u eerder in Lonneker gewoond?

- 1. ☐ Ja
- 2. ☐ Nee (Ga verder naar vraag 9)

7.

Waarom bent u toentertijd vertrokken uit Lonneker?

- 1. ☐ Vanwege studie
- 2. ☐ Vanwege werk
- 3. ☐ Vanwege privéomstandigheden
- 4. ☐ Vanwege bureu
- 5. ☐ Vanwege de prijs van een huur- of koopwoning in Lonneker
- 6. ☐ Anders namelijk.....

8.

Waarom bent u weer in Lonneker komen wonen?

- 1. ☐ Vanwege de prettige woonsfeer
- 2. ☐ Vanwege werk
- 3. ☐ Vanwege de rust en het landschap
- 4. ☐ Vanwege de mensen en de buurt
- 5. ☐ Anders namelijk.....

Vragen met betrekking tot vrijetijdsbesteding

9.

Bij deze vraag gaat het specifiek om verenigingen, stichtingen en gemeenschappen die wel verbonden zijn met Lonneker.

Van welke soort vereniging, stichting of gemeenschap bent u lid of bij welke van de onderstaande verenigingen, stichtingen of gemeenschappen, komt u minstens een keer per maand? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Vereniging Koninginnedag Lonneker	12. ☐ De ruit Jeugdhonk
2. ☐ Voetbalvereniging L.S.V.	13. ☐ Lonneker molen
3. ☐ PKN, Kapel	14. ☐ Één van de maneges
4. ☐ Gymnastiekvereniging	15. ☐ Wielervereniging
5. ☐ Muziekvereniging Excelsior	16. ☐ Toneelvereniging
6. ☐ Pardoes	17. ☐ Jeu de boule vereniging
7. ☐ PJO, Katholieke Plattelands Jongeren	18. ☐ Postduivenvereniging
8. ☐ Touwtrekkersvereniging	19. ☐ Boerenkapel
9. ☐ Tennisvereniging	20. ☐ Redactie van Op en Um Bold
10. ☐ Jacobus parochie	21. ☐ Dorpsraad
11. ☐ Anders namelijk.....	22. ☐ Geen van de bovenstaande

10.

Bij deze vraag gaat het specifiek om verenigingen, stichtingen en gemeenschappen die niet met Lonneker verbonden zijn.

Van welke soort vereniging, stichting of gemeenschap bent u lid? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Voetbalvereniging	7. ☐ Wielervereniging
2. ☐ Handbalvereniging	8. ☐ Fitness
3. ☐ Gymnastiekvereniging	9. ☐ Tennisvereniging
4. ☐ Muziekvereniging	10. ☐ Toneelvereniging
5. ☐ Golfvereniging	11. ☐ Geen van bovenstaande (ga door naar vraag 12)
6. ☐ Anders namelijk.....	

11.

Waarom bent u lid van een vereniging, stichting of gemeenschap die niet verbonden is met Lonneker? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Deze vorm van vrijetijdsbesteding wordt niet aangeboden in Lonneker
2. ☐ Historisch zo gegroeid (ik was al lid van deze vereniging voordat ik in Lonneker kwam wonen)
3. ☐ De kwaliteit van de aangeboden vrijetijdsbesteding in Lonneker is van onvoldoende niveau
4. ☐ Anders namelijk.....

12.

Waarom bent u specifiek lid geworden van de vereniging, stichting of gemeenschap die wel verbonden is met Lonneker? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

- 1. ☐ In verband met de afstand (dichtbij)
- 2. ☐ Ik kende de mensen die bij deze vereniging, stichting of gemeenschap zitten
- 3. ☐ Goedkoop
- 4. ☐ Goede kwaliteit
- 5. ☐ Ik wilde mensen leren kennen
- 6. ☐ Ik wilde het uitproberen
- 7. ☐ Op doktersadvies
- 8. ☐ Anders namelijk.....
- 9. ☐ Niet van toepassing

13.

Hoe vaak beweegt u in de week? (minstens een half uur aaneengesloten inspanning, onder andere fietsen van en naar werk, wandelen, huishoudelijk werk, inclusief sport)

- 1. ☐ 1 keer per week
- 2. ☐ 2 keer per week
- 3. ☐ 3 keer per week
- 4. ☐ 4 keer per week
- 5. ☐ 5 keer per week
- 6. ☐ Meer dan 5 keer per week
- 7. ☐ Nooit (ga door naar vraag 16)

14.

Hoe vaak doet u aan sport in verenigingsverband in de week ? (minstens drie kwartier forse inspanning), (Dit is de exclusief fietsen van of na werk, rustig wandelen en andere lichte inspanning)

- 1. ☐ 1 keer per week
- 2. ☐ 2 keer per week
- 3. ☐ 3 keer per week
- 4. ☐ 4 keer per week
- 5. ☐ 5 keer per week
- 6. ☐ Meer dan 5 keer per week
- 7. ☐ Nooit

15.

Hoe vaak doet u individueel aan sport, dus niet in verenigingsverband (minstens drie kwartier forse inspanning), (Dit is de exclusief fietsen van of na werk, rustig wandelen en andere lichte inspanning)

1. ☐ 1 keer per week
2. ☐ 2 keer per week
3. ☐ 3 keer per week
4. ☐ 4 keer per week
5. ☐ 5 keer per week
6. ☐ Meer dan 5 keer per week
7. ☐ Nooit

16.

Hoe vaak en waar heeft u de afgelopen vier weken één van de volgende gelegenheden bezocht? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

Welke gelegenheid?

Hoe vaak (nooit = 0)

Waar (Lonneker = 1, elders = 2)

Restaurant		
Sprakel Café		1
Eetcafé Sprakel		1
Halfweg Café		1
Ludcher Alm Café		1
Sprakel in het bos		1
Maneges		
Restaurant vliegveld Twente		1
Restaurant hotel Savonije		1
Hoge Boekel		1
(Eet) Café elders		
Discotheek		
Anders:		

17.

Indien u in de derde kolom, één keer, of meer, elders (dus een 2) heeft ingevuld, waarom heeft u dan elders een gelegenheid bezocht? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Elders is de kwaliteit van de gelegenheid hoger
2. ☐ De mensen waarmee ik naar de gelegenheid ging, wonen elders
3. ☐ Goedkoper
4. ☐ De gezellige sfeer
5. ☐ Het grotere aanbod
6. ☐ Het oubollige karakter van Lonneker
7. ☐ Onvoldoende kwaliteit in Lonneker
8. ☐ Anders namelijk.....

18.

Welke verandering ziet u graag in het aanbod van mogelijkheden tot vrijetijdsvoorzieningen in Lonneker?

1. ☐ Een ruimer aanbod, meer variatie
2. ☐ Een lagere prijs voor de voorzieningen
3. ☐ Een hogere kwaliteit
4. ☐ Een frequenter aanbod
5. ☐ Anders namelijk.....
6. ☐ Tevreden met het aanbod

Vragen met betrekking tot de leefbaarheid

19.

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen

	Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens
A. Mensen die in Lonneker komen wonen, moeten zich aanpassen aan de gemeenschap in Lonneker	☐	☐	☐	☐	☐
B. Het gemeentebestuur doet voldoende voor Lonneker	☐	☐	☐	☐	☐
C. De dorpsraad heeft invloed op het gemeentebestuur	☐	☐	☐	☐	☐
D. De dorpsraad doet voldoende voor Lonneker	☐	☐	☐	☐	☐
E. De dorpsraad informeert de bewoners voldoende	☐	☐	☐	☐	☐
F. Het dorpshuis in Lonneker functioneert goed	☐	☐	☐	☐	☐
G. Ik ben tevreden over het aantal activiteiten dat in Lonneker wordt georganiseerd voor de bewoners (tijdens feestdagen en door verenigingen)	☐	☐	☐	☐	☐
H. Er zijn in het dorp voldoende culturele voorzieningen	☐	☐	☐	☐	☐
I. Er zijn in het dorp voldoende sportvoorzieningen	☐	☐	☐	☐	☐
J. In Lonneker zijn er voldoende plaatsen waar burgers gemeentelijke informatie kunnen krijgen	☐	☐	☐	☐	☐

20.

Vindt u dat Lonneker in het algemeen het afgelopen jaar vooruit of achteruit is gegaan?

- 1. ☐ Vooruit
- 2. ☐ Achteruit
- 3. ☐ Gelijk gebleven
- 4. ☐ Weet niet / geen mening

Vragen met betrekking tot contacten en activiteiten

21.

Waar woont het familielid dat het dichtst bij u woont?

- 1. ☐ Elders in Lonneker
- 2. ☐ Elders in de gemeente Enschede
- 3. ☐ Elders in Overijssel
- 4. ☐ Elders in Nederland
- 5. ☐ In het buitenland

22.

Hoe vaak bezoekt u het familielid dat het dichtst bij u woont?

- 1. ☐ Dagelijks
- 2. ☐ 2 á 3 keer in de week
- 3. ☐ Tenminste wekelijks
- 4. ☐ Tenminste maandelijks
- 5. ☐ Minder dan een keer in de maand
- 6. ☐ Jaarlijks
- 7. ☐ Nooit

23.

Hoe vaak maakt u een praatje met de burens?

- 1. ☐ Dagelijks
- 2. ☐ 2 á 3 keer in de week
- 3. ☐ Tenminste wekelijks
- 4. ☐ Tenminste maandelijks
- 5. ☐ Minder dan een keer in de maand
- 6. ☐ Jaarlijks
- 7. ☐ Nooit

24.

Hoe vaak gaat u naar verenigingen, stichtingen, gemeenschappen of activiteiten toe?

- 1. ☐ Dagelijks
- 2. ☐ 2 á 3 keer in de week
- 3. ☐ Tenminste wekelijks
- 4. ☐ Tenminste maandelijks
- 5. ☐ Minder dan een keer in de maand
- 6. ☐ Jaarlijks
- 7. ☐ Nooit

25.

Speelt u zelf een actieve rol bij het organiseren van activiteiten in Lonneker?

- 1. ☐ Ja
- 2. ☐ Nee

26.

Gaat u wel eens naar openbare bijeenkomsten die worden georganiseerd door de dorpsraad (bijv. Dorpsplanplus)?

- 1. ☐ Nooit
- 2. ☐ Bijna nooit
- 3. ☐ Af en toe
- 4. ☐ Bijna altijd
- 5. ☐ Altijd

De volgende vragen hebben betrekking om de woonomgeving

27.

Wilt u aangeven in welke mate u het met de volgende stellingen eens of oneens bent?

	Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens
A. Ik voel mij verantwoordelijk voor de leefbaarheid in mijn dorp	☐	☐	☐	☐	☐
B. Ik woon in een gezellig dorp met veel saamhorigheid	☐	☐	☐	☐	☐
C. Ik heb weinig contact met andere dorpsbewoners	☐	☐	☐	☐	☐

28.

In welke mate zijn de volgende aspecten belangrijk voor de keuze om in Lonneker te wonen en te blijven wonen.

	Erg onbelangrijk	Onbelangrijk	Neutraal	Belangrijk	Erg Belangrijk
A. Voorzieningen in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐
B. De ruimte/rust	☐	☐	☐	☐	☐
C. De veelzijdigheid van het dorp	☐	☐	☐	☐	☐
D. Verkeersveiligheid van het dorp	☐	☐	☐	☐	☐
E. Geen criminaliteit in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐
F. Geen overlast in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
G. De groenvoorzieningen in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐
H. Het buitengebied van Lonneker	☐	☐	☐	☐	☐
I. De activiteiten in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐
J. Anders namelijk.....					

29.

Wilt u voor onderstaande aspecten aangeven in welke mate u deze waardeert?

	Erg ontevreden	Ontevreden	Neutraal	Tevreden	Erg tevreden	Weet niet
A. De ruimte/rust	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. De veelzijdigheid van het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. Verkeersveiligheid van het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. Geen criminaliteit in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E. Geen overlast in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
F. De groenvoorzieningen in de wijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
G. Het buitengebied van Lonneker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
H. De activiteiten in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I. Winkels voor dagelijkse levensbehoeften	☐	☐	☐	☐	☐	☐
J. Openbaar vervoer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
K. Sportvoorzieningen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
L. Dorpshuis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
M. Speeltuin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
N. Jongerenontmoetingsplek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
O. Hoe tevreden bent u over het geheel genomen over het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Opmerkingen en suggesties:

30.

In hoeverre bent u het (on)eens met de volgende stellingen? De mensen in Lonneker:

	Ze er O ne e n s	O n e e n s	N e u t r a a l	E e n s	Z e e r e e n s
A. Zouden ingrijpen bij overlast van jongeren	☐	☐	☐	☐	☐
B. Zouden ingrijpen wanneer op straat een heftige woordenwisseling plaatsvindt.	☐	☐	☐	☐	☐
C. Zouden ingrijpen als er een gevecht op straat plaatsvindt.	☐	☐	☐	☐	☐
D. Zouden anderen aanspreken op overlast	☐	☐	☐	☐	☐
E. Zouden ingrijpen als ze getuige zijn van vandalisme	☐	☐	☐	☐	☐
F. Zouden ingrijpen als ze getuige zijn van discriminatie	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen hebben betrekking op uw woonsituatie

31.

In wat voor soort woning woont u?

1. ☐ Huurwoning (coöperatie)
2. ☐ Koopwoning (Ga verder met vraag 33)
3. ☐ huurwoning private eigenaar / studentenhuus

32.

Wat is de kale huurprijs van deze woning? (de kale huurprijs is de huurprijs exclusief stookkosten, servicekosten, maar zonder aftrek van huursubsidie)

1. ☐ €0 tot €200	4. ☐ €600 tot €800
2. ☐ €200 tot €400	5. ☐ €800 of meer
3. ☐ €400 tot €600	

Ga verder met vraag 34.

33.

Wat is op dit moment de WOZ waarde van uw huis? (Waardering Onroerende Zaak waarde). Als u het niet weet doe geef dan een schatting)

1. ☐ minder dan €100.000	4. ☐ €300.000 tot €400.000
2. ☐ €100.000 tot €200.000	5. ☐ €500.000 of meer
3. ☐ €200.000 tot €300.000	6. ☐ Weet niet / wil niet zeggen

34.

Op dit moment worden seniorenwoningen in Lonneker toebedeeld op basis van loting. Stel dat u op een gegeven moment ouder wordt en kleiner wil gaan wonen of aangepast wil gaan wonen (seniorenwoning), zou u dan wanneer inwoners van Lonneker voorrang krijgen bij de loting zich inschrijven voor een seniorenwoning in Lonneker?

1. ☐ Ja (ga door naar vraag 36)
2. ☐ Nee
3. ☐ Weet niet / geen mening (ga door naar vraag 36)

35.

Waarom zou u zich niet inschrijven voor een seniorenwoning in Lonneker, wanneer inwoners van Lonneker voorrang krijgen bij de inschrijving?

1. ☐ Er zijn toch te weinig woningen en ik maak nog steeds geen kans
2. ☐ Ik wil mijn oude dag niet doorbrengen in Lonneker
3. ☐ Anders namelijk.....

De volgende vragen hebben betrekking op het functioneren van de dorpsraad

36.

Op dit moment worden de leden van de dorpsraad aangevuld doormiddel van de kennissenkring. (Een lid van de dorpsraad kent nog iemand die ook wil plaatsnemen). Vindt u dat de dorpsraad democratisch verkozen moet worden voor een bepaalde termijn?

1. ☐ Ja dat is een goed idee
2. ☐ Nee het bestaande systeem is prima
3. ☐ Nee, maar het oude systeem zou ook anders moeten namelijk.....
4. ☐ Weet niet / geen mening

37.

In hoeverre bent u het (on)eens met de volgende stellingen.

	Ze er O neens	O neens	N e u t r a a l	E e n s	Z e e r e e n s	W e e t n i e t
A. De dorpsraad is een nuttig orgaan en doet veel voor het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. De dorpsraad verricht taken die direct te herkennen zijn in het dorp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. De dorpsraad is te eenzijdig samengesteld	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. De dorpsraad is transparant en laat duidelijk zien wat voor werk er wordt verricht	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen hebben betrekking op vrijwilligerswerk en de toekomst

38.

Verricht u onbetaald werk / vrijwillige werkzaamheden in georganiseerd verband? Zo ja wat voor soort werkzaamheden verricht u voornamelijk.

1. ☐ Nee, ik verricht geen vrijwilligerswerk (ga verder naar vraag 41)
2. ☐ Ja, ik verricht voornamelijk bestuurswerk
3. ☐ Ja, ik verricht voornamelijk leidinggevend en organisatorisch werk, (bijv. voorbereiding activiteiten, lid commissie)
4. ☐ Ja, ik verricht voornamelijk uitvoerend werk (bijv. hand en spandiensten bij evenementen)

39.

Op welke terreinen verricht u vrijwilligerswerk of onbetaald werk? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Politieke organisatie	9. ☐ Organisatie ten behoeve van jeugd
2. ☐ Actiegroep of belangenvereniging	10. ☐ Jongerenwerk
3. ☐ Hobby- of gezelligheidsvereniging	11. ☐ Dorpsraad of dorpshuis
4. ☐ Vakbond of bedrijfsorganisatie buiten werktijd	12. ☐ Kerkelijke of levensbeschouwelijke organisatie
5. ☐ Sportvereniging	13. ☐ Organisatie voor natuur en landschap
6. ☐ Onderwijsinstelling	14. ☐ Organisatie voor verzorging of verpleging
7. ☐ Culturele organisatie of vereniging	15. ☐ Ontwikkelingssamenwerking
8. ☐ Organisatie voor hulpverlening gericht op ouderen	16. ☐ Organisatie voor hulpverlening niet gericht op ouderen (bijv. maatschappelijk werk)
	17. ☐ Andere organisatie namelijk.....

40.

Hoeveel uur per week besteedt u (gemiddeld) aan vrijwilligerswerk?

1. ☐ Half uur of minder	5. ☐ 5 á 10 uur
2. ☐ Ongeveer 1 uur	6. ☐ 11 á 20 uur
3. ☐ Ongeveer 2 uur	7. ☐ 21 á 40 uur
4. ☐ 3 á 4 uur	8. ☐ Meer dan 40 uur

41.

Op welke vlakken vindt u dat Lonneker verbeteringen kan aanbrengen ten opzichte van de huidige situatie? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen)

1. ☐ Natuur, milieu, landschapsbeheer	6. ☐ Criminaliteit en preventie
2. ☐ Economische activiteit	7. ☐ Voorzieningen en activiteiten
3. ☐ Saamhorigheid binnen het dorp	8. ☐ Kind en jeugd vriendelijkheid
4. ☐ Woningbouw en ruimtelijke ordening	9. ☐ Verkeersveiligheid
5. ☐ Maatschappelijke ontwikkeling	10. ☐ Anders namelijk.....

42.

Heeft u verhuisplannen? Zo ja, op welke termijn?

1. ☐ Binnen 1 jaar 3. ☐ Binnen 10 jaar
2. ☐ Binnen 5 jaar 4. ☐ Geen verhuisplannen binnen 10 jaar (ga door naar vraag 44)

43.

Als u verhuist (naar een andere plaats dan Lonneker) waarom zou u dan verhuizen?

1. ☐ Gezinsuitbreiding 6. ☐ Vanwege de sportfaciliteiten
2. ☐ Werk 7. ☐ Vanwege de sfeer in het dorp
3. ☐ Studie 8. ☐ Ik wil op mezelf wonen en niet in Lonneker
4. ☐ Ander type woning 9. ☐ Ik wil op mezelf wonen en in Lonneker zijn de huizen te duur
5. ☐ Vanwege het voorzieningenniveau 10. ☐ Anders namelijk.....

De volgende vragen hebben betrekking op duurzaamheid

44.

In hoeverre bent u het (on)eens met de volgende stellingen.

	Ze er O ne e n s	O n e e n s	N e u t r a a l	E e n s	Z e e r e e n s	W e e t n i e t
A. Ik zou wel meer willen betalen voor producten met een fair trade label (bijv. Max Halvelaar)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. Ik overweeg binnen 5 jaar investeringen in de duurzaamheid van mijn huis (bijv. dubbel glas, zonnepanelen)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. Als de subsidie op duurzame investeringen hoger zou zijn, zou ik eerder bereid zijn tot investeren.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. Duurzaamheid kost mij alleen maar meer geld	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen hebben betrekking op uw persoonlijke situatie

45.

Hoe is over het algemeen uw gezondheid?

1. ☐ Zeer goed 2. ☐ Goed 3. ☐ Gaat wel 4. ☐ Slecht 5. ☐ Zeer slecht

46.

Wordt u door een langdurige ziekte, aandoening of handicap belemmerd in uw dagelijkse bezigheden?

1. ☐ Ja, sterk belemmerd
2. ☐ Ja, licht belemmerd
3. ☐ Nee

47.

In welk jaar bent u geboren?

--	--	--	--

48.

Wat is uw geslacht?

1. ☐ Man
2. ☐ Vrouw

49.

Welke van de onderstaande situaties is op dit moment op u van toepassing? (Gelieve aan te geven welke omschrijving het beste past bij uw hoofdactiviteit)

1. ☐ Ik heb betaald werk in loondienst
2. ☐ Ik ben werkzaam als zelfstandige
3. ☐ Ik ben werkzaam in mijn eigen huishouden
4. ☐ Ik ben scholier, student (volledig dagonderwijs (ook studenten met een bijbaan)
5. ☐ Ik volg een combinatie van werken en studeren
6. ☐ Ik ben met de VUT, gepensioneerd, ontvang AOW
7. ☐ Ik heb een arbeidsgeschiktheidsuitkering (WIA, WAZ, Wajong)
8. ☐ Ik heb een werkloosheids- of bijstandsuitkering
9. ☐ Anders namelijk.....

50.

Tot welke bevolkingsgroep rekent u zich?

1. ☐ Nederlandse
2. ☐ Anders namelijk

51.

Rekent u zich tot een kerkgenootschap of religieuze groepering? Zo ja, welke?

1. ☐ Geen
2. ☐ Protestantse kerk Nederland (PKN)
3. ☐ Rooms-katholiek
4. ☐ Anders namelijk.....

52.

Welke gezinssituatie is op u van toepassing?

1.	☐ Alleenstaand	4.	☐ (echt)paar met kind(eren)
2.	☐ Echt(paar) zonder kinderen	5.	☐ Één ouder met kind(eren)
3.	☐ Anders namelijk.....		

53.

Wat is uw plaats in het huishouden?

1.	☐ Hoofdbewoner of partner hoofdbewoner
2.	☐ Thuiswonend kind
3.	☐ Studentenhuis
4.	☐ Anders namelijk.....

Hartelijk dank voor het invullen van de enquête!